

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Травматологія і ортопедія з особливостями дитячого віку
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий медичний інститут. Кафедра екстреної медичної допомоги та медицини катастроф
Розробник(и)	Шкатула Юрій Васильович, Бадіон Юрій Олексійович
Рівень вищої освіти	Другий рівень вищої освіти, НРК – 7 рівень, QF-LLL – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	18 тижнів протягом 10-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 2 кред. ЄКТС, 60 год. Для денної форми навчання 44 год. становить контактна робота з викладачем (4 год. лекцій, 40 год. практичних занять), 16 год. становить самостійна робота.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітньої програми "Педіатрія"
Передумови для вивчення дисципліни	Анатомія людини з особливостями дитячого віку, Фізіологія з особливостями дитячого віку, Перша домедична допомога з особливостями дитячого віку, Фармакологія з особливостями дитячого віку
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є засвоєння теоретичних знань і формування практичних навичок діагностики та лікування пацієнтів дитячого віку з захворюваннями та ушкодженням опорно-рухової системи, організації травматологічної допомоги постраждалим на догоспітальному та госпітальному етапах, з урахуванням вікових психічних та фізичних особливостей дітей.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Дитяча травматологія

Тема 1 Історія ортопедії і травматології. Сучасні досягнення ортопедії і травматології. Принципи і сучасні методи лікування переломів кісток

Історія ортопедії і травматології. Сучасні досягнення ортопедії і травматології. Вітчизняні ортопедичні школи. Визначення поняття «перелом». Класифікація переломів, клініка, діагностика, лікування. Ускладнення, які виникають при лікуванні переломів: уповільнене зрощення, хибні суглоби, неправильне зрощення. Причини цих ускладнень, їх профілактика та лікування.

Тема 2 Особливості обстеження ортопедо-травматологічного хворого. Схема написання історії хвороби ортопедо-травматологічного хворого

Особливості обстеження ортопедо-травматологічного хворого. Схема написання історії хвороби ортопедо-травматологічного хворого. Методика обстеження хворого: скарги (на момент огляду і на момент травми), анамнез (механогенез) захворювання або пошкодження опорно-рухового апарату. Анамнез життя. Соматичний статус. Огляд, пальпація, вимірювання опорно-рухової системи, перевірка основних симптомів. Визначення довжини сегментів і всієї кінцівки, визначення окружності сегментів, визначення обсягу рухів і виявлення надлишкових рухів у великих суглобах. Стояння і ходьба. Додаткові методи обстеження.

Тема 3 Дитячий травматизм. Переломи кісток. Травматичні вивихи. Принципи і сучасні методи лікування

Абсолютні та відносні клінічні ознаки переломів, вивихів. Вірогідні та відносні ознаки захворювань суглобів та хребта. Рентгенологічні ознаки переломів, вивихів та ортопедичних захворювань. Використання МР-томографії, УЗД та денситометрії в діагностиці уражень системи опори та руху.

Тема 4 Репаративна регенерація кісткової тканини у дітей

Поняття про зрощення перелому, відновлення функції кінцівки і відновлення працездатності. Загальні закономірності процесу репаративної регенерації. Хибний суглоб.

Тема 5 Сучасні принципи лікування переломів кісток

Механізм виникнення типових видів переломів кісток. Надання домедичної, першої медичної, лікарської, кваліфікованої та спеціалізованої допомоги при переломах. Основні принципи лікування. Фіксаційний, екстензійний, оперативний і компресійного-дистракційний методи лікування. Показання до лікування в амбулаторних і стаціонарних умовах.

Тема 6 Пошкодження верхньої кінцівки у дітей

Перелом ключиці. Пошкодження плеча, передпліччя, ліктьового суглобу. Черезвиросткові та надвиросткові переломи плечової кістки. Перелом Коллеса і перелом Сміта. Переломи-вивихи Монтеджа, Мальгеня, Брехта, Галеацці. Клініка, діагностика, лікування.

Тема 7 Пошкодження в ділянці зап'ястя та кисті

Пошкодження в ділянці зап'ястя та кисті. Вивихи кісток зап'ястя (півмісяцевої, човноподібної, горохоподібної), вивих кисті – діагностика, лікування. Переломи кісток зап'ястя (човноподібної, півмісяцевої). Клініка, консервативний і оперативний методи лікування. Пошкодження зв'язок променевоzap'ястного суглоба. Гігроми суглобів зап'ястя. Пошкодження сухожиль згиначів і розгиначів пальців. Діагностика. Консервативне лікування. Пошкодження розгиначів пальців. Принципи оперативного лікування пошкоджень сухожиль в межах кістки. Сухожильні шви. Тактика при одночасному пошкодженні сухожиль поверхневого і глибокого згиначів в межах пальця. Переломи п'ясткових кісток і фаланг пальців – діагностики, лікування. Перелом Беннета –діагностика та лікування. Вивих п'ясткових кісток і фаланг пальців.

Тема 8 Пошкодження нижньої кінцівки у дітей

Пошкодження стегна, гомілки, колінного та гомілково-стопного суглобів. Клініка, діагностика, лікування.

Тема 9 Пошкодження хребта

Пошкодження хребта. Поняття про передній і задній опорні комплекси хребта. Компресійний перелом тіла хребця. Травмогенез. Особливості нестабільних ушкоджень хребта. Ізольовані пошкодження надкістних і міжкостистих зв'язок – механізм ушкодження, діагностика, лікування. Переломи поперечних і остистих відростків, дужок і суглобових відростків – діагностика, лікування.

Тема 10 Пошкодження тазу

Пошкодження тазу. Класифікація, механізм різних варіантів ушкоджень. Клінічна картина при переломах тазу без порушення безперервності тазового кільця, з порушенням безперервності тазового кільця і при переломах кісток тазу з пошкодженням тазових органів. Сучасні методи діагностики. Допомога на догоспітальному етапі. Особливості перебігу шоку і його лікування у хворих з травмою тазу. Консервативні і оперативні методи лікування хворих з різними типами переломів тазу.

Тема 11 Кровотеча. Крововтрата. Екстрена медична допомога

Методи зупинки зовнішньої кровотечі. Показання до накладання кровоспинного турнікету. Контактні гемостатики. Принципи інфузійної терапії. Внутрішньокісткове введення інфузійних розчинів.

Тема 12 Множинні, поєднані та комбіновані пошкодження

Множинні, поєднані та комбіновані пошкодження. Політравма. Травматична хвороба. Травматичний шок. Екстрена медична допомога. Кататравма. Особливості падіння дітей з висоти.

Тема 13 Вогнепальні пошкодження опорно-рухової системи. Класифікації. Особливості первинної хірургічної обробки

Класифікація, симптоми і діагностика вогнепальних поранень суглобів і кісток. Ушкодження м'яких тканин та їх вплив на перебіг перелому. Виникнення шоку і ранової інфекції при вогнепальних переломах. Перша медична допомога. Методи лікування відкритих (вогнепальних) переломів кісток. Профілактика та лікування ускладнень. Травматичний остеомієліт. Класифікація, клінічна та рентгенологічна діагностика. Головні принципи загального та місцевого лікування.

<p>Тема 14 Синдром тривалого стиснення</p> <p>Синдром тривалого стиснення. Фази розвитку. Клініка. Залежність пошкодження тканин, від сили і тривалості дії на них фактора стиснення. Лікування на догоспітальному і госпітальному етапах.</p>
<p>Тема 15 Пологова травма новонароджених</p> <p>Кефалогематома, перелом ключиці. Акушерський парез Дюшена-Ерба, Дежерін-Клюмпке. Травмогенез. Клініка, діагностика, лікування.</p>
<p>Модуль 2. Дитяча ортопедія</p>
<p>Тема 16 Вроджена ортопедична патологія</p> <p>Вроджений вивих стегна. Дисплазія кульшового суглобу. Вроджена м'язова кривошия. Полідактилія. Синдактилія. Клишоногість. Недосконалий остеогенез. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування</p>
<p>Тема 17 Сколіотична хвороба у дітей</p> <p>Порушення постави. Лордоз, кіфоз, сколіоз. Ідіопатичний підлітковий сколіоз. Класифікація. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика. Принципи консервативного та оперативного лікування. Корсетотерапія.</p>
<p>Тема 18 Остеохондропатії</p> <p>Хвороба Пертеса (Легга-Кальве-Пертеса). Хвороба Осгуда-Шляттера. Остеохондропатія кісток стопи (Келлера). Хвороба Кінбека. Остеохондропатія хребта (хвороба Шейермана-Мау). Етіологія. Патогенез. Клініка, діагностика, лікування.</p>
<p>Тема 19 Підсумковий контроль</p> <p>Вирішення ситуаційних задач з використанням симуляційного обладнання (манекенів тіла людини та тренажерів медичного призначення); підсумкове тестування.</p>

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

PH1	Здобути навички опитування та об'єктивного обстеження дітей різних вікових груп.
PH2	Формулювати клінічний діагноз на підставі оцінювання результатів лабораторних та інструментальних методів досліджень.
PH3	Обґрунтовувати та застосувати різноманітні методи лабораторних та інструментальних досліджень для розуміння проявів хвороби та наслідків травми в дитячому віці.
PH4	Визначати остаточний клінічний діагноз захворювання або травматичного ушкодження у дітей.
PH5	Вміти діагностувати невідкладних станів унаслідок травматичних ушкоджень у дітей.
PH6	Визначати принцип та характер лікування захворювань та травмувань на підставі встановленого раніше клінічного діагнозу.

PH7	Визначати необхідний режим навчання, праці та відпочинку здорових дітей та при лікуванні захворювань й травм.
PH8	Визначати характер харчування дітей при лікуванні захворювань та травматичних ушкоджень.
PH9	Визначати тактику, обсяг та характер надання екстреної медичної допомоги травмованим дітям.
PH10	Вміти надавати екстрену медичну допомогу травмованим дітям.
PH11	Організовувати проведення лікувально-евакуаційних заходів в умовах надзвичайної ситуації.
PH12	Вміти виконувати медичні маніпуляції в педіатричній практиці.
PH13	Виконувати медичні маніпуляції надання екстреної медичної допомоги травмованим дітям з ушкодженнями опорно-рухової системи.
PH14	Проводити епідеміологічні та медико-статистичні дослідження здоров'я населення в педіатричній практиці. Обробляти медичну та соціальну інформацію.
PH15	Визначати тактику ведення дітей з захворюваннями та вродженими вадами опорно-рухової системи, що підлягають диспансерному нагляду.
PH16	Оцінювати безпечність місця події в разі виникнення надзвичайних ситуацій.

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.

Для спеціальності 228 Педіатрія:

ПР1	Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати найбільш вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).
ПР2	Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4).
ПР3	Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) за списком 4, пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).
ПР4	Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики), дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2)

ПР5	Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, закладі охорони здоров'я, його підрозділі) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.
ПР6	Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2) в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.
ПР7	Визначати необхідний режим праці та відпочинку при лікуванні хворих на захворювання (за списком 2) в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
ПР8	Визначати необхідну дієту при лікуванні хворих на захворювання (за списком 2) в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
ПР11	Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, за будь-яких обставин, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі головного клінічного синдрому (тяжкості стану) діагнозу невідкладного стану (за списком 3) в умовах обмеженого часу за допомогою стандартних схем.
ПР12	Надавати екстрену медичну допомогу, за будь-яких обставин, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі головного клінічного синдрому (тяжкості стану) діагнозу невідкладного стану (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з визначеною тактикою, використовуючи стандартні схеми.
ПР13	Організувати проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення та військовослужбовців, в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в т.ч. у польових умовах, під час розгорнутих етапів медичної евакуації, з урахуванням існуючої системи лікувально-евакуаційного забезпечення.
ПР14	Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

ПР15	Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги в умовах обмеженого часу, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 3).
ПР18	Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію. Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я.
ПР21	Організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

7. Роль освітнього компонента у формуванні соціальних навичок

Загальні компетентності та соціальні навички, формування яких забезпечує навчальна дисципліна:

СН1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
СН2	Здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх у практичних ситуаціях.
СН3	Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
СН4	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
СН5	Здатність приймати обґрунтовані рішення; працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії.
СН6	Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій
СН7	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

8. Види навчальних занять

<p>Тема 1. Історія ортопедії і травматології. Сучасні досягнення ортопедії і травматології. Принципи і сучасні методи лікування переломів кісток</p>
<p>Лк1 "Історія ортопедії і травматології. Сучасні досягнення ортопедії і травматології. Принципи і сучасні методи лікування переломів кісток." (денна)</p> <p>Історія ортопедії і травматології. Сучасні досягнення ортопедії і травматології. Вітчизняні ортопедичні школи. Визначення поняття «перелом». Класифікація переломів, клініка, діагностика, лікування. Ускладнення, які виникають при лікуванні переломів: уповільнене зрощення, хибні суглоби, неправильне зрощення. Причини цих ускладнень, їх профілактика та лікування.</p>
<p>Пр1 "Історія ортопедії і травматології. Сучасні досягнення ортопедії і травматології. Принципи і сучасні методи лікування переломів кісток." (денна)</p> <p>Історія ортопедії і травматології. Сучасні досягнення ортопедії і травматології. Вітчизняні ортопедичні школи. Визначення поняття «перелом». Класифікація переломів, клініка, діагностика, лікування. Ускладнення, які виникають при лікуванні переломів: уповільнене зрощення, хибні суглоби, неправильне зрощення. Причини цих ускладнень, їх профілактика та лікування.</p>

Тема 2. Особливості обстеження ортопедо-травматологічного хворого. Схема написання історії хвороби ортопедо-травматологічного хворого

Пр2 "Особливості обстеження ортопедо-травматологічного хворого. Схема написання історії хвороби ортопедо-травматологічного хворого" (денна)

Особливості обстеження ортопедо-травматологічного хворого. Схема написання історії хвороби ортопедо-травматологічного хворого. Методика обстеження хворого: скарги (на момент огляду і на момент травми), анамнез (механогенез) захворювання або пошкодження опорно-рухового апарату. Анамнез життя. Соматичний статус. Огляд, пальпація, вимірювання опорно-рухової системи, перевірка основних симптомів. Визначення довжини сегментів і всієї кінцівки, визначення окружності сегментів, визначення обсягу рухів і виявлення надлишкових рухів у великих суглобах. Стояння і ходьба. Додаткові методи обстеження.

Тема 3. Дитячий травматизм. Переломи кісток. Травматичні вивихи. Принципи і сучасні методи лікування

Пр3 "Дитячий травматизм. Переломи кісток. Травматичні вивихи. Принципи і сучасні методи лікування" (денна)

Абсолютні та відносні клінічні ознаки переломів, вивихів. Вірогідні та відносні ознаки захворювань суглобів та хребта. Рентгенологічні ознаки переломів, вивихів та ортопедичних захворювань. Використання МР-томографії, УЗД та денситометрії в діагностиці уражень системи опори та руху.

Тема 4. Репаративна регенерація кісткової тканини у дітей

Пр4 "Репаративна регенерація кісткової тканини у дітей. Сучасні принципи лікування переломів кісток" (денна)

Поняття про зрощення перелому, відновлення функції кінцівки і відновлення працездатності. Загальні закономірності процесу репаративної регенерації. Хибний суглоб. Транспортна іммобілізація. Основні принципи. Пристрої для транспортної іммобілізації

Тема 5. Сучасні принципи лікування переломів кісток

Пр5 "Сучасні принципи лікування переломів кісток" (денна)

Механізм виникнення типових видів переломів кісток. Надання домедичної, першої медичної, лікарської, кваліфікованої та спеціалізованої допомоги при переломах. Основні принципи лікування. Фіксаційний, екстензійний, оперативний і компресійного-дистракційний методи лікування. Показання до лікування в амбулаторних і стаціонарних умовах.

Тема 6. Пошкодження верхньої кінцівки у дітей

Пр6 "Пошкодження верхньої кінцівки у дітей" (денна)

Перелом ключиці. Пошкодження плеча, передпліччя, ліктьового суглобу. Череззиросткові та надзиросткові переломи плечової кістки. Перелом Коллеса і перелом Сміта. Переломи-вивихи Монтеджа, Мальгеня, Брехта, Галеацці. Клініка, діагностика, лікування.

Тема 7. Пошкодження в ділянці зап'ястя та кисті

Пр7 "Пошкодження в ділянці зап'ястя та кисті" (денна)

Пошкодження в ділянці зап'ястя та кисті. Вивихи кісток зап'ястя (півмісяцевої, човноподібної, горохоподібної), вивих кисті – діагностика, лікування. Переломи кісток зап'ястя (човноподібної, півмісяцевої). Клініка, консервативний і оперативний методи лікування. Пошкодження зв'язок променевоzap'ястного суглоба. Гігроми суглобів зап'ястя. Пошкодження сухожиль згиначів і розгиначів пальців. Діагностика. Консервативне лікування. Пошкодження розгиначів пальців. Принципи оперативного лікування пошкоджень сухожиль в межах кістки. Сухожильні шви. Тактика при одночасному пошкодженні сухожиль поверхневого і глибокого згиначів в межах пальця. Переломи п'ясткових кісток і фаланг пальців – діагностики, лікування. Перелом Беннета –діагностика та лікування. Вивих п'ясткових кісток і фаланг пальців.

Тема 8. Пошкодження нижньої кінцівки у дітей

Пр8 "Пошкодження нижньої кінцівки у дітей" (денна)

Пошкодження стегна, гомілки, колінного та гомілково-стопного суглобів. Клініка, діагностика, лікування.

Тема 9. Пошкодження хребта

Пр9 "Пошкодження хребта" (денна)

Пошкодження хребта. Поняття про передній і задній опорні комплекси хребта. Компресійний перелом тіла хребця. Травмогенез. Особливості нестабільних ушкоджень хребта. Ізольовані пошкодження надкістних і міжостистих зв'язок – механізм ушкодження, діагностика, лікування. Переломи поперечних і остистих відростків, дужок і суглобових відростків – діагностика, лікування.

Тема 10. Пошкодження тазу

Пр10 "Пошкодження тазу" (денна)

Пошкодження тазу. Класифікація, механізм різних варіантів ушкоджень. Клінічна картина при переломах тазу без порушення безперервності тазового кільця, з порушенням безперервності тазового кільця і при переломах кісток таза з пошкодженням тазових органів. Сучасні методи діагностики. Допомога на догоспітальному етапі. Особливості перебігу шоку і його лікування у хворих з травмою тазу. Консервативні і оперативні методи лікування хворих з різними типами переломів тазу.

Тема 11. Кровотеча. Крововтрата. Екстрена медична допомога

Пр11 "Кровотеча. Крововтрата. Екстрена медична допомога" (денна)

Методи зупинки зовнішньої кровотечі. Показання до накладання кровоспинного турнікету. Контактні гемостатики. Принципи інфузійної терапії. Внутрішньокісткове введення інфузійних розчинів.

Тема 12. Множинні, поєднані та комбіновані пошкодження

Пр12 "Множинні, поєднані та комбіновані пошкодження" (денна)

Множинні, поєднані та комбіновані пошкодження. Політравма. Травматична хвороба. Травматичний шок. Екстрена медична допомога. Кататравма. Особливості падіння дітей з висоти.

Тема 13. Вогнепальні пошкодження опорно-рухової системи. Класифікації. Особливості первинної хірургічної обробки

Пр13 "Вогнепальні пошкодження опорно-рухової системи. Класифікації. Особливості первинної хірургічної обробки" (денна)

Класифікація, симптоми і діагностика вогнепальних поранень суглобів і кісток. Ушкодження м'яких тканин та їх вплив на перебіг перелому. Виникнення шоку і ранової інфекції при вогнепальних переломах. Перша медична допомога. Методи лікування відкритих (вогнепальних) переломів кісток. Профілактика та лікування ускладнень. Травматичний остеомієліт. Класифікація, клінічна та рентгенологічна діагностика. Головні принципи загального та місцевого лікування

Тема 14. Синдром тривалого стиснення

Пр14 "Синдром тривалого стиснення" (денна)

Синдром тривалого стиснення. Фази розвитку. Клініка. Залежність пошкодження тканин, від сили і тривалості дії на них фактора стиснення. Лікування на догоспітальному і госпітальному етапах.

Тема 15. Пологова травма новонароджених

Пр15 "Пологова травма новонароджених" (денна)

Кефалогематома, перелом ключиці. Акушерський парез Дюшена-Ерба, Дежерін-Клюмпке. Травмогенез. Клініка, діагностика, лікування.

Тема 16. Вроджена ортопедична патологія

Лк2 "Вроджена ортопедична патологія" (денна)

Вроджений вивих стегна. Дисплазія кульшового суглобу. Вроджена м'язова кривошия. Полідактилія. Синдактилія. Клишоногість. Недосконалий остеогенез. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування

Пр16 "Вроджена ортопедична патологія" (денна)

Вроджений вивих стегна. Дисплазія кульшового суглобу. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.

Пр17 "Вроджена ортопедична патологія" (денна)

Вроджена м'язова кривошия. Полідактилія. Синдактилія. Клишоногість. Недосконалий остеогенез. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.

Тема 17. Сколіотична хвороба у дітей

Пр18 "Сколіотична хвороба у дітей" (денна)

Порушення постави. Лордоз, кіфоз, сколіоз. Ідіопатичний підлітковий сколіоз. Класифікація. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика. Принципи консервативного та оперативного лікування. Корсетотерапія.

Тема 18. Остеохондропатії

<p>Пр19 "Остеохондропатії" (денна)</p> <p>Хвороба Пертеса (Легга-Кальве-Пертеса). Хвороба Осгуда-Шляттера. Остеохондропатія кісток стопи (Келлера). Хвороба Кінбека. Остеохондропатія хребта (хвороба Шейермана-Мау). Етіологія. Патогенез. Клініка, діагностика, лікування.</p>
<p>Тема 19. Підсумковий контроль</p>
<p>Пр20 "Підсумковий контроль" (денна)</p> <p>Вирішення ситуаційних задач з використанням симуляційного обладнання (манекенів тіла людини та тренажерів медичного призначення); підсумкове тестування.</p>

9. Стратегія викладання та навчання

9.1 Методи викладання та навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Лекційне навчання
МН2	Кейс-орієнтоване навчання
МН3	Практикоорієнтоване навчання
МН4	Командно-орієнтоване навчання (TBL)
МН5	Навчання на основі досліджень (RBL)
МН6	Самостійне навчання
МН7	Електронне навчання

Викладання дисципліни відбувається із застосуванням сучасних методів навчання (CBL, TBL RBL), які сприяють не тільки розвитку фахових здібностей, а й стимулюють до творчого мислення.

Набуття студентами soft skills здійснюється протягом усього періоду вивчення дисципліни. Аналіз конкретних ситуацій (case-study), практико-орієнтоване та командно-орієнтоване навчання в тренувальному класі щодо надання медичної допомоги симульованому постраждалому з ушкодженнями опорно-рухової системи сприятимуть розвитку навичок комунікації та вміння працювати в команді, лідерства, здатності брати на себе відповідальність та приймати обґрунтовані рішення, здатності працювати в критичних умовах, уміння управляти конфліктами. Електронне навчання стимулює здатність до використання інформаційних технологій. Навчання на основі досліджень спонукає до розвитку визначеності та наполегливості щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

9.2 Види навчальної діяльності

НД1	Інтерактивні лекції
НД2	Розбір клінічних кейсів
НД3	Відпрацювання практичних навичок в симуляційному центрі
НД4	Виконання групового/ індивідуального практичного завдання по наданню екстреної допомоги постраждалому у невідкладному стані

НД5	Індивідуальний дослідницький проєкт (студентська наукова робота, стаття, тези тощо)
НД6	Підготовка до практичних занять
НД7	Підготовка до поточного та підсумкового контролю
НД8	Електронне навчання у системах (MIX, LecturED СумДУ, програмне забезпечення Google)

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$170 \leq RD \leq 200$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$140 \leq RD < 169$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$120 \leq RD < 139$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 119$

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МФО1 Взаємооцінювання (peer assessment)	Партнерська взаємодія, спрямована на покращення результатів навчальної діяльності за рахунок порівняння власного поточного рівня успішності із попередніми показниками. Забезпечує можливість аналізу власної освітньої діяльності	Впродовж усього періоду вивчення дисципліни	Коригування спільно зі здобувачами підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання
МФО2 Розв'язування клінічних кейсів	Кейс-метод дозволяє розкрити та сформулювати необхідні для подальшої трудової діяльності якості та здібності студентів-медиків, формує клінічне мислення, аналітичні здібності, самостійність у прийнятті рішення, комунікативність.	Впродовж усього періоду вивчення дисципліни	Оцінка здібності студента до клінічного мислення, обґрунтування своїх рішень, чітко висловлювати свої думки, визначення рівня теоретичної підготовки, що відображається у відповідній оцінці.

<p>МФО3 Перевірка виконання практичних навичок</p>	<p>Відпрацювання практичних навичок на манекенах тіла людини з використанням симуляційного обладнання.</p>	<p>Впродовж усього періоду навчання</p>	<p>Усні коментарі викладача під час занять</p>
<p>МФО4 Настанови викладача в процесі виконання практичних завдань</p>	<p>У настановах розкриваються методи педагогічного контролю за професійною діяльністю здобувачів. Ефективність визначається дотриманням усіх етапів виконання практичних завдань.</p>	<p>Впродовж усього періоду вивчення дисципліни</p>	<p>Консультування студентів в роботі зі стандартизованим пацієнтом або симуляційним обладнанням, пряме та непряме спостереження за роботою здобувачів з симульованим постраждалим із подальшим визначенням рівня практичної підготовки</p>
<p>МФО5 Консультування викладача під час підготування індивідуального дослідницького проєкту (виступ на конференції, стаття, тези))</p>	<p>Важливим фактором формування професійних якостей майбутніх спеціалістів є науково-дослідна робота студентів. Залучення останніх до дослідницької діяльності сприяє формуванню їхнього наукового світогляду, працелюбства, працездатності, ініціативності тощо.</p>	<p>Протягом усього періоду вивчення дисципліни</p>	<p>Усні коментарі викладача. Студенту надаються додаткові заохочувальні бали (від 5 до 10), залежно від дослідницького проєкту.</p>
<p>МФО6 Опитування та усні коментарі викладача за його результатами</p>	<p>Надає можливість виявити стан набутого студентами досвіду навчальної діяльності відповідно до поставлених цілей, з'ясувати передумови стану сформованості отриманих результатів, причини виникнення утруднень, скоригувати процес навчання, відстежити динаміку формування результатів навчання та спрогнозувати їх розвиток.</p>	<p>Впродовж усього періоду вивчення дисципліни</p>	<p>Усні коментарі викладача</p>
<p>МФО7 Завдання оцінювання рівня теоретичної підготовки</p>	<p>Оцінка набутих теоретичних знань із тематики дисципліни. Проводиться на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям кожної теми на основі комплексного оцінювання діяльності студента, що включає контроль рівня теоретичної підготовки, виконання самостійної роботи згідно тематичного плану.</p>	<p>Впродовж усього періоду вивчення дисципліни</p>	<p>Спрямований на підтримку самостійної роботи студентів, виявлення недоліків та оцінювання рівня набутих теоретичних знань.</p>

МФО8 Підсумкове тестування	Метод ефективної перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із навчальної дисципліни. Тестування дозволяє перевірити результати навчання по завершенню дисципліни.	На останньому занятті з дисципліни	Студент має надати 60% правильних відповідей
МФО9 Тести (автоматизовані тести) для контролю навчальних досягнень здобувачів	Метод ефективної перевірки засвоєння знань, умінь і навичок із кожної теми навчальної дисципліни. Тестування дозволяє перевірити засвоєння навчального матеріалу із кожної тематики.	Студент має надати 60% правильних відповідей	Студент має надати 60% правильних відповідей

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МСО1 Підсумковий контроль: диференційований залік	Проводиться у вигляді практично-орієнтованого іспиту. До підсумкового контролю допускаються здобувачі, які успішно засвоїли матеріаль з дисципліни, склали практичні навички та підсумкове тестування.	На останньому занятті	Оцінка в балах та короткий коментар
МСО2 Поточне оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки	Включає в себе усне опитування, інтерпретацію лабораторних та інструментальних методів обстеження, об'єктивне структуроване клінічне обстеження симульованого постраждалого, вирішення клінічних індивідуальних та групових кейсів, поточне тестування. Студенти, які залучені до дослідницької діяльності, мають можливість презентувати результати власних досліджень н конференціях, конкурсах студентських наукових робіт тощо (заохочувальна діяльність, додаткові бали).	Впродовж усього періоду вивчення дисципліни	Проводиться на кожному занятті. Результат виконання впливає на комплексну оцінку за практичне заняття
МСО3 Оцінювання виконання практичних навичок та маніпуляцій	Комплексне відпрацювання практичної складової програм навчальних дисциплін у безпечному для здобувачів освіти симуляційному середовищі. Надає можливість опанувати навички з надання екстреної медичної допомоги постраждалому у невідкладному стані.	Впродовж усього періоду вивчення дисципліни	Проводиться на кожному занятті. Результат виконання впливає на комплексну оцінку за практичне заняття

Контрольні заходи:

	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
10 семестр	200 балів		
МСО1. Підсумковий контроль: диференційований залік	80		
Підсумковий тестовий контроль	40	24	Ні
Надання екстреної медичної допомоги симульованому постраждалому дитячого віку з травматичними пошкодженнями	40	24	Ні
МСО2. Поточне оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки	80		
	80	48	Ні
МСО3. Оцінювання виконання практичних навичок та маніпуляцій	40		
	40	24	Ні

Оцінювання успішності по завершенню вивчення дисципліни. Форма підсумкового контролю – диференційований залік, що проводиться у кінці вивчення курсу у вигляді теоретичного і практичного завдань. Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка слухач повинен отримати не менше 60 % правильних відповідей з теоретичної частини заліку та не менше 60 % правильних відповідей з практичної частини. Теоретичне завдання проводять у формі тестового контролю (50 тестів з вибором варіанту правильної відповіді) впродовж 60 хвилин. Практичне завдання проводиться у вигляді вирішення, презентації та обговорення клінічного ситуаційного завдання. Оцінка кожного слухача проводиться на основі ефективності його роботи під час надання екстреної допомоги симульованому постраждалому у невідкладному стані відповідно до типових карт оцінювання.

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання

ЗН1	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережи
ЗН2	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо)
ЗН3	Навчально-тренувальні тренажери медичного спрямування
ЗН4	Симуляційне медичне обладнання
ЗН5	Довідкові матеріали (друковані та електронні)
ЗН6	Симуляційний центр кафедри ЕМД та МК

11.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Травматологія та ортопедія : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / за ред.: Голки Г. Г., Бур'янова О. А., Климовицького В. Г. – 2-ге вид. – Вінниця : Нова Книга, 2019. – 432 с.
2	Дитяча ортопедія: навчальний посібник з ортопедії та травматології для сімейних лікарів, хірургів, травматологів (друге переглянute видання) / за ред. проф. І.Б. Зеленецького, М.І. Хвисяк, С.Д. Шевченко, Г.Г. Голка, О.О. Ніжегородцев – Х.: Вид-во АТ «Харківформвидав», 2018. – 347 с.
3	Кровотеча. Крововтрата. Екстрена медична допомога / Ю. В. Шкатула, Г. Ф. Ткач, В. Ю. Гарбузова, Ю. О. Бадіон; за загальною редакцією Ю. В. Шкатули. – Суми: Сумський державний університет, 2020. – 155 с.
4	Наказ МОЗ України від 05.06.2019 № 1269. Новий клінічний протокол «Екстрена медична допомога: догоспітальний етап» // Режим доступу: https://moz.gov.ua/uploads/2/12737-dn_20190605_1269_dod.pdf .
5	Методичні вказівки до практичного заняття "Травми хребта та спинного мозку. Екстрена медична допомога" з дисципліни з дисципліни «Екстрена допомога при травмах» (згідно з умовами Болонського процесу) / укладачі: Ю.В. Шкатула, О.О.Потапов, Ю.О. Бадіон. – Суми: Сумський державний університет, 2023. – 20 с.
Допоміжна література	
1	Дитяча ортопедія: навчальний посібник (друге переглянute видання) / за ред. проф. І.Б.Зеленецького, М.І.Хвисяк, С.Д.Шевченко, Г.Г.Голка, О.О.Ніжегородцев – Х.: Вид-во АТ «Харківформвидав», 2017. – 347 с.
2	Практикум з травматології та ортопедії / О. В. Пелипенко, С. М. Павленко, Ю. М. Півень, О. С. Ковальов. – Полтава : ТОВ «АСМІ», 2018. – 185 с.
3	Tkachenko Y, Redko C, Kasian S, Introduction to infusion therapy. Sumy state university, 2021. 167 p.
4	Методичні вказівки до практичного заняття «Множинні, поєднані, комбіновані пошкодження. Політравма» з дисципліни «Травматологія та ортопедія» згідно з умовами Болонського процесу / Ю. В. Шкатула, Ю. О. Бадіон. – Суми : СумДУ, 2014. – 22 с.
5	Методичні вказівки до практичного заняття «Транспортна іммобілізація» з дисципліни «Медицина надзвичайних ситуацій» згідно з умовами Болонського процесу / Ю. В. Шкатула, Ю. О. Бадіон. – Суми: СумДУ, 2015. – 34 с.
6	Екстрена та невідкладна медична допомога. Том І: допомога травмованим на догоспітальному етапі: національний підручник / В.О. Крилюк, С.О. Гур'єв, Г.В. Загорій, А.А. Гудима, Н.І. Іскра та ін. – Київ. – 2017. – 504 с.
7	“Черепно-мозкова травма. Екстрена медична допомога” з дисципліни “Екстрена допомога при травмах” (згідно з умовами Болонського процесу) / укладачі : Ю.В. Шкатула, О.О. Потапов, Ю.О. Бадіон. – Суми: Сумський державний університет, 2023. – 23 с.

8	Методичні вказівки до практичного заняття “Збройно-вибухові поранення” з дисципліни “Підготовка офіцерів запасу галузі знань “Охорона здоров’я” (згідно з умовами Болонського процесу) / укладачі: Ю.В. Шкатула, М.М. Ляпа, І.В. Шаповал, Ю.О. Бадіон, С.М. Касян. – Суми: Сумський державний університет, 2023. – 19 с.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
1	Інформаційно правовий портал «Закони України»: Режим доступу: http://uazakon.com/ .
2	Сайт Міністерства охорони здоров’я України: Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ .
3	Сайт кафедри екстреної медичної допомоги та медицини катастроф ННМІ СумДУ: Режим доступу: https://emergency.med.sumdu.edu.ua/
4	Сайт Верховної Ради України: Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/ .